

dring, att deltagandet i kostnaderna för tings- och fånghusbyggnader samt deras underhåll utgår efter den betalningsskyldiges bevillning, som ligger till grund för fyrktalssättningen; samt med det tillägg, att kronofogdarne hvar inom sitt fögderi till länsstyrelsen insända verificerad förteckning å det för nödiga utbetalningars bestridande erforderliga beloppet, hvar-efter uppbörsorder af nämnda styrelse meddelas för kronofogde och häradsskrifvare att i sammanhang med kronoskatteuppbörden debitera, uppbära och redovisa medlen.

Om remiss till vederbörligt utskott anhålles.

Stockholm den 27 januari 1887.

Anders Nilsson
från Willands härad.

N:o 168.

Af herr J. Anderson i Tenhult, om ändring i grunderna för utarrendering af statens domäner.

Vid utarrenderande af statens jordegendomar bestämmes tiden i regeln till 20 år. Att så lång tid blifvit tilltagen, har nog sina goda skäl, i det att arrendatorn derigenom blir i tillfälle att under början af arrendetiden genom odlingar, grunddikning o. s. v. uppdrifva jordens

afkastning och bördighet med utsigt att inom arrendetidens slut få ersättning för den nedlagda kostnaden. Men förhållanden kunna inträffa, som omintetgöra arrendatorns beräkningar vid aftalets uppgörande; så att t. ex. förhållandet nu, i det genom förändrade konjunkturen produkter af jordbruket så nedgått i pris, att äfven den mest idoge, sparsamme och duglige arrendator finner det svårt eller på sina ställen omöjligt att af egendomens afkastning hopbrunga arrendesumman, hvaraf följer att han, då han ej före de 20 årens slut kan slippa ifrån arrendet, nödgas efter det han använt det kapital, som han vid arrendetidens början hade, och då detta tagit slut, år efter år skuldsätta sig, så länge krediten räcker. Han tvingas slutligen att afstå det lilla han har kvar till sina borgenärers förnöjande, hvarefter arrendet måste öfvertagas af löftesmännen för den tid som återstår af 5 år, som deras ansvarighet är begränsad, och de i sin tur göra årliga förluster. Men den genom sådant utsugningssystem redan i grund ruinerade arrendatorn är ännu ej fri från ansvarighet; ty egendomen utarrenderas på hans risk för återstoden af de 20 åren och då naturligtvis till lägre belopp, hvadan han årligen blir skyldig betala skilnaden; det har ej sällan händt att då mannen aflidit, hans enka och barn, som då ej förstått att göra sig urarfva, genom rättegång, anstald af kronans ombudsman, åläggas att betala arrendeskilnaden och derefter få undergå årliga utmättningsförsök. Det är att straffa fädernas, ej nog försigtiga beräkningar in på barnen, om också ej i tredje och fjerde led. Mera härom kan ses i min motion n:o 157 med tillhörande bilaga vid förra årets riksdag.

Det kan ej vara staten värdigt att genom dylika arrendekontrakt bringa enskilda personer, ja hela familjer i armod därför att de ej varit förutseende och nog försigtige och ej kunnat förutse vår tids gissel, dåliga konjunkturen. Vore det blott fråga om en eller annan person, eller ett eller annat år, vore saken ändå beaktansvärd; men det gäller snart sagdt en hel folkklass. För min del kan jag ej finna något lämpligare botemedel för de nu skildrade beklagliga förhållandena, än att arrendatorn före hvarje femårsperiods utgång får rätt att uppsäga arrendekontraktet, om han finner det i följd af ändrade konjunkturen eller andra förhållanden omöjligt att fullgöra, och att den förnyade utarrendering, som i följd deraf skall ega rum, må ske på vanligt sätt och för en ny period på 20 år. Arrendatorn bör icke vara ovillkorligt bunden för längre tid än löftesmännen, det vill säga, hafva rätt att frånkomma kontraktet hvarje gång, då löftesmännens ansvarighet upphör.

Med anledning af hvad nu blifvit anfördt, får jag vördsamt föreslå:

1:o) att Riksdagen ville besluta, att vid utarrendering af statens jordegendomar arrendetiden såsom hittills bestämmes till 20 år, men med rätt för arrendator att med anledning af förändrade konjunkturer eller annan orsak hos Konungens befallningshafvande i länet eller annan vederbörande 1½ år före hvarje femårsperiods utgång afsäga sig arrendet;

2:o) att nuvarande arrendator å dylik jord må, oaktadt kontraktet ursprungligen gäller 20 år, ega samma uppsägningsrätt;

3:o) att äfven de arrendatorer, som vid arrendeauktioner, hvilka hållits på en föregående arrendators risk, bundit sig för mer än 5 år, må njuta enahanda uppsägningsrätt.

Stockholm den 18 januari 1887.

J. Anderson
från Tenhult.
